

RECUNOAȘTEREA DREPTURILOR OMULUI DIN PUNCT DE VEDERE JURIDIC. APLICA- REA PREVEDERILOR DE ORGANIZAȚIILE INTERNAȚIONALE

Lect. univ. dr. Simion BELEA

*Universitatea Tehnică din Cluj Napoca,
Centrul Universitar Nord din Baia Mare,
Facultatea de Litere, Specializarea Asistență Socială
simionbla@yahoo.com*

ABSTRACT: Legal Recognition of Human Rights. Enforcement by International Organizations.

Human rights are the product of human civilization, as they are historical and thus subject to change. Although universalist in essence, they evolve in response to social needs. The global human rights regime is grounded in fundamental legal documents; however, in practice, the protection of these rights has long been entrusted to the goodwill of individual nation-states. Therefore, human rights are a continuously expanding historical construct: progressing from individual rights to collective rights, from survival rights to socio-economic rights, ultimately reaching new dimensions of rights.

Keywords: *The United Nations, human rights, legislation, social rights, the universality, guarantees, convention, universal.*

1. Introducere

Drepturile omului sunt inalienabile, adică drepturile care trebuie recunoscute fiecărei persoane pentru singurul fapt de a aparține rasei umane, indiferent de origini, afilieri sau locuri în care se află persoana respectivă. Tema drepturilor omului a căpătat o atenție din ce în ce mai mare, atât în jurisprudența internațională, cât și în dezbaterile publice, mai ales în raport cu procesul presant de internaționalizare a acestor drepturi strâns legate de dinamica epocii globalizării. Perioada noii conștient-

zări a drepturilor și îndatoririlor cetățenilor, care se răspândeau pe aripile Revoluției Franceze și Revoluției Industriale, a noilor teorii filozofice și politice, a luptelor de eliberare națională și sfârșitul războaielor mondiale a făcut vizibilă calea democrației și promovarea drepturilor și libertăților¹. Inițial, actele normative (de exemplu, *Bill of rights*, adică Declarația americană a drepturilor omului adoptată de guvernul SUA în 1781 și Declarația drepturilor omului și cetățeanului aprobată în Franța de Adunarea Națională în 1789) au afirmat drepturile libertății și ale egalității în preambulele lor specifice². Declarațiile americane și franceze au proclamat drepturile omului invocând autoritatea naturii, întrucât este direct de la natură, iar indivizii primesc unele drepturi fundamentale, cărora le sunt îndreptățite încă de la naștere. Întrucât fac parte din natura umană, nimeni nu poate decide să sau să le umbrească și, cu atât mai mult, aceste drepturi nu pot fi luate de suveran: drepturile naturale constituie așadar un cerc impracticabil pe care statul este chemat să le respecte și să le protejeze³. După Primul Război Mondial, dar mai ales după cel de-al Doilea Război Mondial, se observă că protecția drepturilor omului a fost încredințată unor acte de drept internațional. Anul 1945 a reprezentat punctul de cotitură dar și de pornire a activităților internaționale pentru apărarea drepturilor omului, întrucât marchează începutul creării unui sistem de norme internaționale care vizează obligarea statelor să respecte un catalog al drepturilor omului în care s-a profilat o adevărată acțiune internațională atât de promovare cât și protecție acestora⁴. La 10 decembrie 1948, Adunarea Generală a Națiunilor Unite (ONU) a aprobat Declarația Universală a Drepturilor Omului ca pilon al noii ordini internaționale care se instaura după sfârșitul celui de-al Doilea Război

1 Conceptul de drepturi ale omului s-ar referi la disciplina juridică, formată pe cele două continente, european și american într-o epocă în care aceste două pretindeau că își impun supremația în celelalte state ale lumii cu o experiență în democrație.

2 Drepturile omului sunt recunoscute în textele fundamentale ale sistemelor moderne pe care statele le-au instituit și care constituie părțile cele mai semnificative ale acestor texte.

3 Sursa : <https://www.treccani.it/enciclopedia/diritti-dell-uomo/> Accesat la 22 iunie 2023.

4 La 26 iunie 1945, scopul Cartei Națiunilor Unite era „realizarea cooperării internaționale în soluționarea problemelor internaționale de natură economică, socială, culturală sau umanitară și în promovarea și încurajarea respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale pentru toți fără distincție de sex, rasă, limbă sau religie”

Mondia, se observă că preambulul acestei Declarații, susține, în special importanța unui sistem universal bazat pe drepturile omului ca premisă esențială pentru urmărirea păcii și securității internaționale, a dezvoltării și a democrației. Declarația afirmă, de fapt, că, *„recunoașterea demnității inerente tuturor membrilor familiei umane și a drepturilor lor egale și inalienabile constituie fundamentul libertății, justiției și păcii în lume”*. În Declarația Universală, se atribuie o egală importanță și demnitate (*deci susținându-se același nivel de protecție*) atât drepturilor economice, sociale și culturale, cât și drepturilor civile și libertăților politice, explicând, în acest fel, obiectivul consacrat în Carta ONU pentru a promova progresul social și un nivel de trai mai înalt într-o mai mare libertate.

2. Universalitatea drepturilor omului

Universalitatea este o caracteristică esențială a drepturilor omului⁵. Se referă la proprietatea unor astfel de drepturi, care aparțin fiecărei ființe umane prin simplul fapt de a fi astfel, vizează validitatea drepturilor drept criteriilor axiologice, care se referă la nevoile vitale și cerințele de bază care definesc forma umană de viață⁶. Conceptul trimite și la „deschiderea semantică” a drepturilor, potențialul acestora, care necesită actualizare și declinări specifice. În această perspectivă, universalitatea se împletește cu particularitatea și presupune recunoașterea diferențelor⁷, presupunând indivizibilitatea drepturilor ca elemente esențiale pentru împlinirea personală. Sunt universale, în ceea ce privește proprietatea, datorită asemănării ființelor umane⁸, care se implementează în dimensiunea practică, proiectată spre viitor. Universalitatea este un principiu de reglementare ce permite compararea diferențelor, iar conținutul său nu poate fi stabilit odată pentru totdeauna, ci este supus revizuirii. În fapt, universalitatea este considerată rezultatul unui proces desfășurat prin încercări, în orizontul condiției existențiale comune și de aceea este necesar să re-

5 Drepturile omului nu pot fi gândite decât ca universale, întrucât aparțin fiecărei ființe umane prin singurul fapt de a fi astfel

6 Baldassare Pastore, “Diritti umani: quale universalità?”, *Rivista di filosofia del diritto internazionale e della politica globale*, 2005.

7 B. Parekh, *Non-ethnocentric Universalism*, în T. Dunne and N. J. Wheeler (eds.), *Human Rights in Global Politics*, Cambridge University Press, Cambridge, 1999, pp. 150-158.

8 Cfr. Perry *La concretezza dei diritti umani*, 1998.

cunoaștem că există un sens în ceea ce privește viața umană iar acest sens poate fi căutat plecând de la recunoașterea condiției noastre comune⁹. Atribuirea universală a drepturilor este un drept indispensabil al individului ca scop în sine¹⁰. În această perspectivă, universalitatea se împletește cu particularitatea și presupune recunoașterea diferențelor, presupunând indivizibilitatea drepturilor ca elemente esențiale pentru împlinirea personală¹¹.

Drepturile omului cu siguranță trebuie protejate, dar ele nu pot să nu fie justificate și pentru că nu este ușor să se separe implementarea de justificare. Fără justificare, nu lipsește orice motiv, ci un motiv fundamental pentru protecția drepturilor omului; al căror viitor este încredințat printre altele unei conștientizări progresive a motivelor care le justifică. Dacă valorile finale nu sunt justificate, ci sunt presupuse, este un semn că toate valorile sunt echivalente și că nu există niciun criteriu care să demonstreze superioritatea sau preferința uneia față de altele¹². Considerarea umanității ca subiect natural și esențial și deci transcendental, fondator al drepturilor omului, dă, arhitecturii juridice înseși, formele totalității, unității și universalității, nu numai în ceea ce privește extinderea aceluiași drepturi, ci și pentru aplicabilitatea acestora. Astfel, drepturile omului, care se referă la universalitatea ființei umane (*în esența sa, persoană, individualitate, fără nicio distincție de calitate, roluri, caracteristici*), evidențiază o coborâre în fiecare dintre modurile concrete, a zonelor de viață ale umanității, care capătă semnificație în scop de protecție. Așadar, universalitatea, este un obiectiv de atins mai degrabă decât un principiu de plecare și se referă la capacitatea de comunicare între subiecți și diferite culturi.

9 Donnelly 2013, 7, 10; Riedel, 2003, pp. 139-162.

10 Aceste drepturi s-au înmulțit și s-au specializat de-a lungul timpului și de-a lungul secolelor.

11 B. Parekh, *Non-ethnocentric Universalism*, în T. Dunne and N. J. Wheeler (eds.), *Human Rights in Global Politics*, Cambridge, Cambridge University Press, 1999, pp. 150-158.

12 Întrebarea decisivă a fundamentului drepturilor omului indică necesitatea largirii spațiilor raționalității noastre, a o redeschide la marile întrebări despre adevăr, bine, dreptate, etica vieții, respectul pentru viață, demnitatea persoanei. Astfel, aceasta presupune o îmbinare inter- și transdisciplinară, îmbinând teologia, filozofia și științele, cu respectarea deplină a propriilor metode și a autonomiei lor reciproce, dar și a conștientizării unității intrinseci care le ține împreună.

3. Organizația Națiunilor Unite - garant al drepturilor omului la nivel internațional

Atrocitățile comise în timpul celor două războaie mondiale au evidențiat precaritatea drepturilor omului consacrate până la acel moment. În special, conflictul mondial a scos la iveală posibilitatea ștergerii secolelor de lupte politice și cuceriri legale în decurs de câțiva ani, aruncând omenirea în disperare și frică¹³. Datorită acestui sentiment de inadecvare, este în derulare un proces de tranziție către o nouă ordine internațională, în care protecția drepturilor omului nu mai reprezintă doar o nevoie legată de interesele unuia sau mai multor state, ci una dintre condițiile esențiale pentru menținerea păcii și securității internaționale¹⁴.

Primul instrument internațional de protecție a drepturilor omului este inclus într-un cadru bine conturat, și anume „Carta Națiunilor Unite”¹⁵, întocmită în ziua de 26 iunie 1945 la San Francisco, la încheierea Conferinței privind organizarea internațională, și au aderat - 51 de țări membri originari ai Națiunilor Unite¹⁶. În sistemul conceput de redactorii Cartei, prevenirea și protecția drepturilor fundamentale constituie condiția prealabilă pentru menținerea păcii și securității internaționale. Carta trebuie considerată drept o constituție a comunității internaționale. În Preambul este reafirmată credința în drepturile fundamentale, în demnitatea și valoarea persoanei umane și egalitatea drepturilor între bărbați și femei. Înainte de înființarea Națiunilor Unite, promotor al Cartei, existau foarte puține norme internaționale privind drepturile omului¹⁷, printre care pu-

13 A. Facchi, *Breve storia dei diritti umani*, il Mulino, 2013, pp.3 e ss.

14 C. Cardia *Genesi dei diritti umani*, Giappichelli, 2009.

15 Există drepturi fundamentale ale omului, stabilite în Preambulul Cartei Națiunilor Unite, cărora li se acordă o protecție mai mare decât altele; recunoașterea lor este acum o obligație esențială din partea întregii comunități internaționale, care decurge din dreptul cutumiar obligatoriu, *ius cogens*. Regulile *ius cogens* existente în prezent pentru protejarea drepturilor fundamentale ale omului sunt cele care interzic săvârșirea așa-ziselor încălcări grave, un catalog care include, printre altele, infracțiunea de genocid, tortură, sclavie sau tratament inuman și degradant a deținuților politici.

16 România s-a alăturat acesteia abia în 1955. La 14 decembrie 1955, Adunarea Generală a decis, prin Rezoluția nr. 995(X), primirea României în ONU.

17 Ioan-Gheorghe Rotaru, “A look at how the concept of human rights has evolved over time”, în *Journal For Freedom of Conscience (Jurnalul Libertății de Conștiință)*, vol. 11, nr.2 (2023), pp.825-874.

tem enumera: Convențiile de la Haga (1899 și 1907) sau Convențiile de la Geneva și protocoalele sale (1949 și 1977). Importanța Cartei este aceea de a reprezenta o declarație de intenție puternică și clară: pentru prima dată, de fapt, expresia „drepturile omului” care apare într-un document internațional, totuși a fost limitată ca sferă din cauza lipsei unor obligații precise ale statelor în ceea ce privește protecția drepturilor fundamentale. Organizația Națiunilor Unite (ONU) constituie principalul motor al procesului de recunoaștere juridică internațională a drepturilor omului¹⁸, prin adoptarea unor convenții juridice care traduc drepturile în termeni obligatorii pentru state, drepturi enunțate în Declarația Universală a Drepturilor Omului din anul 1948¹⁹.

Textul Declarației este dezvoltat în 30 de articole clare și concise care constituie fundamentul dreptului internațional al drepturilor omului. De fapt, acest document a inspirat convenții și declarații pentru promovarea și protecția drepturilor omului, iar mai târziu a fost încorporat în constituțiile și sistemele de reglementare ale multor țări, fapt care legitimează activitatea apărătorilor drepturilor omului și activează în toate părțile lumii.²⁰

În cadrul unor lungi lucrări și dezbateri de la înființare până în anul 1966, Adunarea Generală a ONU a adoptat două Pacte internaționale distincte:

18 Acest nou proces de între state a condus la o erodare a principiului neamestecului în treburile interne ale unui stat ori de câte ori sunt în pericol drepturile fundamentale recunoscute la nivel internațional. În consecință, respectarea drepturilor omului nu mai este o chestiune de drept intern, ci privește întreaga comunitate internațională.

19 Organizația Națiunilor Unite a fost înființată după cel de-al Doilea Război Mondial de 51 de țări și funcționează de la 1 ianuarie 1946, ca urmare a intrării în vigoare a Cartei Națiunilor Unite la 24 octombrie 1945. Potrivit acestui document, ONU are misiunea de a asigura „pacea mondială”, „respectarea drepturilor omului”, „cooperarea internațională” și „respectarea dreptului internațional”. Organizația Națiunilor Unite este cea mai importantă organizație internațională din lume. Astăzi, Organizația este formată din aproape toate statele (193 de membri). Sfântul Scaun și Palestina au statut de observator permanent. Aproximativ 4.200 de organizații neguvernamentale beneficiază de statut consultativ la Consiliul Economic și Social. Sediul ONU este la New York

20 Ioan-Gheorghe Rotaru, “The Transylvanian Diet: A Precedent to Human Rights and Religious Freedom - 400 Years Prior to the Universal Declaration of Human Rights”, în *Shaping a World of Freedoms: 75 Years of Legacy and Impact of the Universal Declaration of Human Rights*, Nelu Burcea and Liberato C. Bautista (eds.), New York, United Nations Plaza, UNEQUAL World Research Center, 2023, pp. 205-221.

- a) Pactul privind Drepturile Civile și Politice (ICCPR²¹)
- b) Pactul Internațional privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale (ICESCR²²).

Aceste acte juridice internaționale constituie coloana vertebrală a așa-numitului Cod Universal al Drepturilor Omului (*International Bill of Human Rights*), care se completează cu alte convenții generând procesul de stabilire a standardelor și a regulilor obligatorii pentru statele membre, mai precis având ca obiectiv consolidarea protecției unor drepturi specifice, precum și a drepturilor fundamentale ale categoriilor de persoane deosebit de vulnerabile:

- Convenția internațională pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială (ICERD-1965);
- Convenția împotriva tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (CEDAW - 1979);
- Convenția internațională împotriva torturii (CAT - 1984);
- Convenția cu privire la drepturile copilului (CRC - 1989);
- Convenția internațională privind protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor acestora (ICRMW - 1990);
- Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități (2006);
- Convenția internațională pentru protecția tuturor persoanelor împotriva disparițiilor forțate (2006).

S-a stabilit, de fapt, într-un mod generic, că nerespectarea principiilor și scopurilor enunțate în aceste convenții ar duce atât la neadmiterea, cât și la expulzarea unui stat din Organizație²³.

21 Pactul internațional pentru drepturile economice, sociale și culturale este un tratat multilateral adoptat de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 16 decembrie 1966 prin intermediul GA. Rezoluția 2200A (XXI) și a intrat în vigoare începând cu 3 ianuarie 1976. Sursa :

https://ro.wikipedia.org/wiki/Pactul_interna%C8%9Bional_pentru_drepturile_economice,_sociale_%C8%99i_culturale, Accesat la 20 iunie 2024.

22 Pactul internațional pentru drepturile economice, sociale și culturale (ICESCR) este un tratat multilateral adoptat de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 16 decembrie 1966 prin intermediul GA. Rezoluția 2200A (XXI) și a intrat în vigoare începând cu 3 ianuarie 1976.

23 AA.VV., *La tutela internazionale dei diritti umani*, Napoli, 2011.

4. Recunoașterea și promovarea drepturilor omului în Europa

Drepturile omului, democrația și principiul statului de drept sunt valori fundamentale ale Uniunii Europene. Aceste valori, deja ferm ancorate în Tratatul fondator²⁴, au fost consolidate puternic după adoptarea Cartei drepturilor fundamentale²⁵. Drepturile omului nu sunt doar una dintre valorile fondatoare ale Uniunii Europene, ci sunt și un element fundamental al relațiilor UE²⁶ cu țările terțe și organizațiile internaționale²⁷.

Toate tratatele și acordurile semnate de UE trebuie să respecte drepturile omului definite de Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene. Aceasta înseamnă că toate organismele Consiliului care se ocupă de afaceri externe trebuie să integreze drepturile omului în activitățile lor. Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale semnată la Roma în anul 1950²⁸, la inițiativa Consiliului Europei și care a intrat în vigoare în 1953, este primul tratat internațional care conține norme și proceduri specifice de garanție din punct de vedere juridic, oferind astfel Declarației Universale aplicații mai solide.

24 În data de 18 aprilie 1951, șase state (Belgia, Republica Federală Germană, Franța, Italia, Țările de Jos și Luxemburg) semnează Tratatul de la Paris ce consfințește fondarea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (CECO). Acesta este un prim pas în viitoarea construcție europeană.

25 Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene a fost proclamată de către Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene la data de 7 decembrie 2000, în cadrul Consiliului European de la Nisa.

26 Toate tratatele și acordurile semnate de UE trebuie să respecte drepturile omului definite de Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene. Aceasta înseamnă că toate organismele Consiliului care se ocupă de afaceri externe trebuie să integreze drepturile omului în activitățile lor. Sursa extras din portalul : <https://www.consilium.europa.eu/it/policies/human-rights/> accesat la 20.04.2024.

27 *Ibidem*.

28 Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, cunoscută și sub denumirea de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, este un catalog al drepturilor fundamentale elaborat de Consiliul Europei, semnat pe 4 noiembrie 1950 la Roma și intrat în vigoare pe 3 septembrie 1953. Convenția a fost ratificată de cvasi-totalitatea statelor membre ale Consiliului Europei, este una dintre construcțiile cele mai noi ale sistemului instituțional internațional. Convenția și protocoalele sale adiționale apără mai multe drepturi și libertăți fundamentale ce au ca titulari persoane fizice, private individual, sau diverse entități sociale, cu excepția oricăror structuri statale:

Sursa: : https://ro.wikipedia.org/wiki/Conven%C8%9Bia_European%C4%83_a_Drepturilor_Omului#cite_note-LegeAZ_2019-02-25-1 Accesat la 20 iulie 2024.

Convenția a fost îmbogățită treptat cu numeroase Protocoale, care au dat naștere primului „sistem regional” de protecție a drepturilor omului²⁹, cu posibilitatea persoanelor de a se adresa direct la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, cu sediul la Strasbourg³⁰.

Trebuie remarcat faptul că această Convenție acoperă drepturile civile și politice, nu cele economice, sociale și culturale. „Recuperarea” altor drepturi are loc mai târziu, deși cu proceduri de garanții mai atenuate față de drepturile civile și politice, odată cu adoptarea Cartei Sociale Europene din 1961, revizuită ulterior în 1996. Alte documente esențiale elaborate de Consiliul Europei în legătură cu promovarea și protecția drepturilor omului sunt Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (1987) care înființează Comitetul european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante. De asemenea, de-a lungul timpului, Uniunea a introdus numeroase directive de bază pentru a proteja aspecte specifice ale drepturilor fundamentale, cum ar fi Directiva privind egalitatea în muncă și Directiva privind drepturile cetățenilor.

Uniunea Europeană a sprijinit în mod activ eforturile recente depuse de comunitatea internațională pentru a consolida respectul pentru principiul nediscriminării. UE a participat activ la Conferința Mondială împotriva Rasismului și Xenofobiei (WCAR) care a avut loc în 2001 la Durban, Africa de Sud. De asemenea, a continuat să urmărească activitatea Comisiei Europene împotriva rasismului și intoleranței Consiliul Europei (ECRI) și a participat la o serie de evenimente organizate de OSCE³¹, privind toleranța și nediscriminarea, în cadrul activităților sale privind „dimensiunea umană.”

După cum se precizează în Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE)³², Uniunea se întemeiază pe respectarea drepturilor omului, inclu-

29 Ioan-Gheorghe Rotaru, *Drept Bisericesc*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2014, pp.253-264.

30 Curtea Europeană a Drepturilor Omului din Strasbourg, nu este o instituție a UE, ci un organ al Consiliului Europei, care oferă un nivel suplimentar de protecție în caz de presupuse încălcări ale drepturilor stipulate în Convenția europeană a drepturilor omului.

31 Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa este o organizație internațională pentru securitate. Acest for se concentrează asupra prevenirii conflictelor, administrării crizelor și reconstrucției post-conflictuale. Sursa: https://ro.wikipedia.org/wiki/Organiza%C8%9Bia_pentru_Securitate_%C8%99i_Cooperare_%C3%AEn_Europa Accesat la 4 iulie 2024.

32 Tratatul privind Uniunea Europeană (numit și Tratatul de la Maastricht) a fost sem-

siv a drepturilor persoanelor aparținând minorităților, a demnității umane, a libertății, a democrației, a egalității, a drepturilor; politicile interne și externe ale Uniunii sunt ghidate de aceste principii³³, pentru a garanta cetățenilor Europei un viitor de pace și stabilitate. Statele care intenționează să adere la Uniunea Europeană sunt obligate să respecte drepturile omului³⁴. Uniunea Europeană consideră că drepturile omului sunt universale și indivizibile. Politica Uniunii Europene în domeniul drepturilor omului se concentrează pe aspecte civile, politice, economice, sociale și culturale. Acțiunea Uniunii se concentrează pe lupta împotriva discriminării, rasism, xenofobie și pe protecția grupurilor vulnerabile precum copiii, femeile și refugiați și minoritățile.

De asemenea, UE are deja o infrastructură pentru drepturile fundamentale, dar aceasta trebuie dezvoltată în continuare pentru a răspunde provocărilor vechi și noi. În anul 2012, UE și-a consolidat angajamentul față de promovarea și protecția drepturilor omului prin lansarea Cadru-ului strategic al UE privind drepturile omului și democrația³⁵. Acesta este un document programatic prin care Uniunea se angajează să integreze promovarea drepturilor omului în toate aspectele activității sale externe, inclusiv, evident, în activitatea comercială și de investiții. Această contribuție a selectat și analizat câteva aspecte conexe la acțiunea externă a Uniunii cu scopul de a evidenția, și din perspectivă prospectivă, limitele și potențialul acesteia ca promotor al protecției drepturilor omului la nivel internațional.

nat de Consiliul European la 7 februarie 1992 în localitatea olandeză Maastricht de către cei 12 membrii ai Comunităților Europene, reprezentând până atunci cea mai profundă schimbare a tratatelor de la înființarea Comunității Europene. Acest tratat a reprezentat "o nouă etapă în procesul de integrare europeană"[1], punând bazele Uniunii Europene. Sursa : https://ro.wikipedia.org/wiki/Tratatul_de_la_Maastricht, Accesat la 20 iulie 2024.

33 Articolele relevante ale tratatului sunt articolul 2, articolul 3 și articolul 21 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE).

34 Conform criteriilor de la Copenhaga, pentru a adera la UE, toate țările candidate trebuie să aibă instituții stabile care să garanteze respectarea drepturilor omului și a statului de drept.

35 Council of the European Union, EU Strategic Framework on Human Rights and Democracy, Luxembourg, 2012. Sursa : <https://www.consilium.europa.eu/media/21317/qcao12001roc.pdf>

5. Consiliul Europei - promotor al drepturilor omului

Fondat în 1949 odată cu semnarea Tratatului de la Londra, Consiliul Europei constituie primul și cel mai avansat sistem de promovare și protecție a drepturilor omului la nivel regional³⁶.

Într-adevăr, Uniunea Europeană se bazează adesea pe standardele Consiliului Europei atunci când elaborează instrumente și acorduri juridice aplicabile statelor sale membre. În plus, utilizează în mod regulat standardele și activitățile de monitorizare ale Consiliului Europei în relațiile sale cu țările vecine. Statele fondatoare, în Statut, au afirmat necesitatea creării unei uniuni strânse între popoare, pentru a garanta dezvoltarea în domeniile economic, social, cultural și științific precum și protecția și dezvoltarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Scopul acestui important organism supranațional este de a promova democrația, drepturile omului, identitatea culturală europeană și căutarea de soluții la problemele sociale din Europa. Imediat după înființarea acestei importante organizații, statele au lucrat la elaborarea unor convenții menite să apere drepturile omului. Consiliului Europei, i-a fost recunoscut procesele de democratizare din țările Europei Centrale și de Est, prin implementarea unor programe specifice pentru construirea statului de drept, difuzarea principiilor democratice și reforma sistemelor juridice.

Mai întâi a fost semnată Convenția Europeană a Drepturilor Omului, documentul capabil să definească diferitele drepturi consacrate în Declarația Universală a Drepturilor Omului și să ofere o rețea de garanții care ar putea crea o legătură pentru toate statele semnatare. Pentru ca acest document să fie eficient, Curtea Europeană a Drepturilor Omului³⁷ a fost

36 Pe lângă apărarea principiilor, valorilor drepturilor omului și a altor obiective de anvergură, precum căutarea soluțiilor la problemele sociale, Consiliul Europei dispune de instrumente operaționale precum recomandări, acorduri și convenții, dar numai acestea din urmă, dacă sunt ratificate în mod corespunzător, devin obligatorii din punct de vedere juridic.

37 Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO), adesea numită informal „Curtea de la Strasbourg”, a fost creată pentru sistematizarea procedurii plângerilor în materia drepturilor omului provenite din statele membre ale Consiliului Europei. Misiunea Curții este să vegheze la respectarea prevederilor Convenției Europene a Drepturilor Omului și a Protocoalelor suplimentare de către statele semnatare. Curtea Europeană a Drepturilor Omului nu trebuie confundată cu Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) care are sediul la Luxembourg și este însărcinată cu soluționarea problemelor

înființată ca un organism capabil să primească cereri de la state și persoane pentru încălcarea unuia sau mai multor drepturi prevăzute în Convenție³⁸.

Articolele din acest document abordează structura, scopurile și funcțiile principalelor organe care alcătuiesc arhitectura instituțională a acestei Organizații, rezervând paragrafele finale pentru un scurt rezumat al activității lor. Alte informații specifice privind activitatea acestei Organizații sunt prezentate în dosarul „*Consiliului European și lupta împotriva rasismului și discriminării rasiale*” și, cu referire la activitatea Curții de la Strasbourg, privind „*Jurisprudența regională. instanțe pentru drepturile omului*”. „Recuperarea” altor drepturi va avea loc, deși cu proceduri de garanții mai atenuate față de drepturile civile și politice, odată cu adoptarea Cartei Sociale Europene din 1961, revizuită ulterior în 1996.

6. Comisia europeană - promovează drepturile femeilor și egalitatea de gen

Comisia Europeană este o instituție a Uniunii Europene, responsabilă cu întocmirea propunerilor legislative, punerea în aplicare a deciziilor, respectarea tratatelor UE și de gestionarea activității curente a UE. Nucleul original din care derivă actuala Comisie Europeană a fost „*Înalta Autoritate a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului*”³⁹, creată în 1951 cu putere executivă din 10 august 1952 la Luxemburg⁴⁰.

Temei legal

Articolul 17 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) și articolele 234, 244-250, 290 și 291 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) și Tratatul de instituire a unui Consiliu unic și a unei Comisii unice a Comunităților Europene (Tratatul de fuziune)⁴¹. Întrucât

referitoare la dreptul Uniunii Europene. Sursa : https://ro.wikipedia.org/wiki/Curtea_European%C4%83_a_Drepturilor_Omului Accesa la 20 iulie 2024.

38 R. Giordano, *Giurisdizione europea e nazionale sui diritti umani*, Roma, 2012.

39 Sursa : https://it.wikipedia.org/wiki/Commissione_europea#Storia Accesat in 21 iulie 2023.

40 Înalta Autoritate era prezidată de francezul Jean Monnet și era formată din nouă membri (2 membri pentru statele membre mai mari, 1 membru pentru cele mai mici). Tratatul de la Roma din 1957 au adăugat la CECO Comunitatea Economică Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice, ambele cu propria „Comisie”.

41 GUP 152 del 13.7.1967, p. 2.

Comisia Europeană are putere executivă și responsabilitate exclusivă pentru elaborarea și propunerea de noi legi europene și controlul asupra bugetului, ea are, evident, o putere imensă. Președintele Comisiei Europene trebuie însă numit de Consiliu și confirmat de Parlament, iar aceste două organisme au putere legislativă supremă, deci există un echilibru solid⁴².

Comisia are structuri interne care promovează drepturile omului și egalitatea de șanse și de tratament precum :

a) *Unitatea pentru egalitatea de șanse între bărbați și femei*

A fost creată în 1976 în cadrul Direcției Generale Ocuparea Forței de Muncă și Afaceri Sociale cu sarcina de a asigura respectarea directivelor privind egalitatea de șanse, de a implementa programe de acțiune privind egalitatea de gen, de a încuraja integrarea femeilor pe piața muncii și de a întări statutul femeii în societate, include elemente de gen în politicile și activitățile UE. În acest sens, această unitate monitorizează aplicarea legislației privind egalitatea de șanse, inițiază noi proiecte legislative, susține proiecte transnaționale care vizează promovarea egalității de șanse în sectoare precum ocuparea forței de muncă, concilierea responsabilităților profesionale și familiale, mass-media și procesul decizional. proces. Asistență Grupului de experți europeni privind egalitatea între bărbați și femei.

b) *Serviciul „Informații pentru femei”*

Creat în anul 1977 la Direcția Generală Informare, acest serviciu a organizat de-a lungul timpului seminare, discuții și mese rotunde, contribuind la evidențierea necesității unei politici europene pentru egalitatea de gen. De asemenea, serviciul „Informarea femeilor” a dat naștere buletinului „Femeile Europei” care, între anii 1977 și 1992, a colectat informații referitoare la viața politico-instituțională a Comunității, precum și toate știrile referitoare la mișcările de femei și feministele prezente. în statele membre.

c) *Comitetul Consultativ pentru Egalitatea de Șanse*

Acest organism a fost creat în 1981 de către Comisia Europeană (Decizia 82/43/CEE) cu sarcina de a asista executivul comunitar în dezvoltarea și implementarea acestuia, promovarea muncii femeilor și egalitatea de șanse. Comitetul încurajează, de asemenea, schimbul de experiență, politici și bune practici între țările Uniunii Europene și diverse părți intere-

42 Sursa : Note sintetice sull'Unione europea - 2019 1 www.europarl.europa.eu/factsheets/it, Accesat la 20 iulie 2024.

sate. Este format din reprezentanți ai statelor membre, parteneri sociali la nivel european și organizații neguvernamentale.

d) *Grup la nivel înalt pentru integrarea perspectivei de gen*

Înființat de Comisia Europeană în 2002 și funcționează ca Forum de discuții informale și schimb de informații cu sarcina de a sprijini președințiile în identificarea domeniilor politice relevante în timpul perioadei madatelor rotative a Consiliului European. De asemenea, planificarea urmării Platformei de acțiune de la Beijing⁴³ și asistarea Comisiei în pregătirea raportului privind egalitatea între bărbați și femei, care urmează să fie prezentată Consiliului European.

e) *Grupul de comisari pentru drepturile fundamentale, anti-discriminare și egalitatea de șanse*

Creat în anul 2005, acest grup moștenește și extinde mandatul Grupului Înălților Comisari nivelul egalității de șanse. Sarcina sa este de a asigura coerența acțiunilor întreprinse de către Comisie în domeniul drepturilor fundamentale, politicilor anti-discriminare și egalității în drepturi și oportunități egale, precum și asigurarea faptului că dimensiunea de gen este luată în considerare în cadrul tuturor acțiunilor și politicilor Uniunii Europene.

7. Concluzie

În ultimii ani, a existat o cerere tot mai mare din partea multor activiști, ONG-uri și a politicienilor pentru evaluarea promovării, realizării și implementării drepturilor omului, la nivel național, regional și internațional. Astăzi există sisteme de control interstatale și regionale, zone culturale care pot fi identificate în ordinea incidenței în regiunea europeană, în cea interamericană, în cea africană și în cea asiatică sau în Orientul Mijlociu. În consecință, drepturile omului sunt universale în definiție, și particulare în aplicarea lor.⁴⁴ Chestiunea de bază, cu alte cuvinte, nu este de a le justifica,

43 Platforma de Acțiune de la Beijing La cea de-a patra Conferință Mondială a Națiunilor Unite asupra Femeii, desfășurată la Beijing în 1995, prezente 189 de guverne din întreaga lume, inclusiv statele membre ale UE toți reprezentanții, s-au angajat să lucreze pentru egalitatea de gen și emanciparea tuturor femeilor și fetelor. Declarația și Platforma de acțiune de la Beijing adoptate în cadrul conferinței sunt considerate cel mai cuprinzător cadru de politică globală pentru drepturile femeilor.

44 Ioan-Gheorghe Rotaru, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019, pp. 201-215.

ci mai degrabă de a le proteja. Cu toate acestea, trebuie recunoscut faptul că varietatea instrumentelor din cadrul organismelor ONU și UE a permis, ca statele să contribuie în mod decisiv la promovarea și protejarea drepturilor omului. Acțiunea desfășurată la diferite niveluri și prin instrumentele juridice aplicabile este unul dintre domeniile în care atât ONU cât și UE își vor putea demonstra cel mai bine angajamentul în viitorul apropiat pe plan extern.

Din punct de vedere al politicii internaționale și al diplomației, considerăm totodată că este important ca rolul și responsabilitatea statelor și a comunității internaționale în respectarea colectivă a drepturilor omului să fie pe deplin valorificate.

Abrevieri:

CE - Comunitatea Europeană

CEE - Comunitatea Economică Europeană

COE - Consiliul Europei

CECO Comunitatea Economică a Cărbunelui și Oțelului

CEDO - Convenția Europeană a Drepturilor Omului

CPE - Cooperare politică europeană

CEDO - Curtea Europeană a Drepturilor Omului din Strasbourg

OSCE - Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa

UE - Uniunea Europeană

Council of the European Union, EU Strategic Framework on Human Rights and Democracy, 2012, Luxembourg

ECOSOC - Consiliul Economic și Social al Națiunilor Unite

ICCPR - International Covenant on Civil and Political Rights (Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice)

ICESCR - International Covenant on Economic, Social and Cultural . (Pactul Internațional privind drepturile economice, sociale și culturale)

Referințe bibliografice:

- **Pluralità delle culture e universalità dei diritti** : studi / raccolti da Francesco D'Agostino, Torino, Giappichelli, 1996. - 379 p. ; 23 cm. - (Recta ratio. Ser. 2. ; 15) COLLOCAZIONE: 196.A.80.
- *L'Europe et la défense des droits de l'homme*, Strasbourg : DICE, 1961. - 80 p. : tav. ; 18 cm COLLOCAZIONE: 549.E.82.

- Wheeler (eds.), *Human Rights in Global Politics*, Cambridge, Cambridge University Press, 1999.
- *Diritto naturale e diritti dell'uomo all'alba del XXI secolo : colloquio internazionale*, Roma, 10-13 gennaio 1991 / [a cura dell']Unione giuristi cattolici italiani ; [testi di] Sergio Cotta [e altri], Milano, Giuffrè, ©1993. - 176 p. ; 24 cm. - (Quaderni di "Iustitia" ; 40) COLLOCAZIONE: 442.E.52.

Bibliografie:

- AA.VV., *La tutela internazionale dei diritti umani*, Napoli, 2011.
- AA.VV., *La legge naturale*, Bologna, Ed. Dehoniane, 1970.
- CASSESE, Antonio, *I diritti umani oggi*, Bari, Laterza, 2005.
- CASSESE, Antonio, *The Human Dimension of International Law*, Oxford, Oxford University Press, 2008.
- PASTORE, Baldassare, "Diritti umani: quale universalità?", *Rivista di filosofia del diritto internazionale e della politica globale*, 2005.
- PAREKH, Bhikhu, *Non-ethnocentric Universalism*, in T. Dunne and N. J. Politics, Cambridge, Cambridge University Press, 1999
- CARDIA, Carlo, *Genesi dei diritti umani*, Giappichelli, 2009.
- FACCHI, Alessandra, *Breve storia dei diritti umani, Dai diritti dell'uomo ai diritti delle donne*, Editore Mulino, 2013.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, "The Transylvanian Diet: A Precedent to Human Rights and Religious Freedom - 400 Years Prior to the Universal Declaration of Human Rights", în *Shaping a World of Freedoms: 75 Years of Legacy and Impact of the Universal Declaration of Human Rights*, Nelu Burcea and Liberato C. Bautista (eds.), New York, United Nations Plaza, UNEQUAL World Research Center, 2023, pp. 205-221.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, "A look at how the concept of human rights has evolved over time", în *Journal For Freedom of Conscience (Jurnalul Libertății de Conștiință)*, vol 11, nr.2 (2023), pp. 825-874.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, *Drept Bisericesc*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2014.
- ROSARIA, Giordano, *Giurisdizione europea e nazionale sui diritti umani*, Roma, 2012.

- ZACCARIA, Giuseppe, "Universalism and Particularism in Fundamental Rights", *Revista de fundamentación de las Instituciones Jurídicas y de Derechos Humanos*, ISSN 0211-4526, N°. 79, 2018 (Ejemplar dedicado a: El futuro del Derecho).
- VIOLA, Francesco, *Diritti dell'uomo, diritto naturale, etica contemporanea*, Torino, Giappichelli, 1989.

Documente juridice internaționale :

- Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene.
- Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948).

Convenții internaționale :

- Convenția împotriva tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (CEDAW - 1979);
- Convenția internațională împotriva torturii (CAT - 1984);
- Convenția cu privire la drepturile copilului (CRC - 1989);
- Convenția internațională privind protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor acestora (ICRMW - 1990);
- Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități (2006);
- Convenția Europeană pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei, semnată la Oviedo în 4 aprilie 1997 și intrată în vigoare la 28 februarie 2001. Convenția internațională pentru protecția tuturor persoanelor împotriva disparițiilor forțate (2006).

Tratate :

- Tratatul de la Roma din 1957, prin care a fost instituită Comunitatea Economică Europeană (CEE)
- Tratatul privind Uniunea Europeană (numit și Tratatul de la Maastricht) a fost semnat de Consiliul European la 7 februarie 1992.
- Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene 2007.

Articole din tratate:

- Articolul 21 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE).

- Articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE).

Rezoluții:

- Rezoluția ONU nr. 995(X)
- Rezoluția ONU 2200A (XXI)

Website:

- www.europarl.europa.eu/factsheets/it
- <https://www.treccani.it/enciclopedia/diritti-dell-uomo/>
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Tratatul_de_la_Maastricht
- <https://www.consilium.europa.eu/it/policies/human-rights/>
- https://it.wikipedia.org/wiki/Commissione_europea#Storia
- <https://www.juragentium.org/forum/ignatief/it/pastore.htm>
- <https://www.consilium.europa.eu/media/21317/qcao12001roc.pdf>
- <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S002438411930484X>
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Curtea_European%C4%83_a_Drepturilor_Omului
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Organiza%C8%9Bia_pentru_Securitate_%C8%99i_Cooperare_%C3%AEn_Europa
- <https://unipd-centrodirittiumani.it/it/collaborazioni/Organizzazione-delle-Nazioni-Unite-ONU/473>
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Conven%C8%9Bia_European%C4%83_a_Drepturilor_Omului#cite_note-LegeAZ_2019-02-25-1
- [https://scienzepolitiche.unical.it/bacheca/archivio/materiale/2538/Diritto%20dell%E2%80%99UE%20\(Approfondimenti\)/FTU_1.3.8.pdf](https://scienzepolitiche.unical.it/bacheca/archivio/materiale/2538/Diritto%20dell%E2%80%99UE%20(Approfondimenti)/FTU_1.3.8.pdf)
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Pactul_interna%C8%9Bional_pentru_drepturile_economice,_sociale_%C8%99i_culturale